

Vuistregels samenwerking zorg en straf

Aanleiding opstellen vuistregels

Het Openbaar Ministerie (hierna: OM), politie, 3RO¹, de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: RvdK) en Veilig Thuis (hierna: VT) zijn verenigd in het Landelijk Netwerk zorg/straf, dat zich inzet om huiselijk geweld en kindermishandeling aan te pakken.² De ontwikkelagenda Veiligheid Voorop vormt voor het Landelijk Netwerk de leidraad voor de uitvoering van verbeteractiviteiten in de samenwerking bij samenloop zorg-straf en staat centraal in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.³ Het uitgangspunt van de werkwijze van de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop is:

“We werken eerst en steeds opnieuw waar nodig samen aan de directe veiligheid en daarna aan risico-gestuurde en vervolgens herstelgerichte zorg en doen waar nodig daartoe samen onderzoek naar de feiten”. Met deze werkwijze wordt een bijdrage geleverd aan de missie van het Actieprogramma Geweld hoort nergens thuis. Deze missie is: “huiselijk geweld en kindermishandeling stoppen, terugdringen en de schade ervan beperken en zo de cirkel van geweld, de overdracht van generatie op generatie doorbreken.”

Zowel de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop als het Actieprogramma Geweld hoort nergens thuis zijn gebaseerd op de uitgangspunten uit de Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid. Kenmerkend voor de Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid, is het werken aan de directe veiligheid met veiligheidsvoorwaarden en een veiligheidsplan, gevolgd door risico-gestuurde zorg en vervolgens ondersteuning of behandeling voor herstel. Dit ziet men ook terug in de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop waarin beoogd wordt om (veiligheids)maatregelen vroegtijdig met de betrokken organisaties af te stemmen.”

Voor zover noodzakelijk voor een goede taakuitoefening van de hiervoor genoemde organisaties worden in het kader van Veiligheid Voorop en het Netwerk Zorg en Straf persoonsgegevens verwerkt. Het ministerie van VWS als verantwoordelijk ministerie voor de Wmo 2015 heeft aangekondigd om op korte termijn met een wetsvoorstel te komen, om de mogelijkheid voor VT om gegevens te verstrekken aan de hierboven genoemde samenwerkingspartners indien dit noodzakelijk is voor het onderzoeken, voorkomen of beëindigen van situaties van Huiselijk Geweld of Kindermishandeling te expliciteren. Voor (de medewerkers van) VT is het van belang om duidelijkheid te hebben over een zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens in de periode tot de aangekondigde wetswijziging in werking is getreden. Hiervoor is een beleidsbeslissing voor verstrekkingen van Veilig Thuis aan de strafrechtketenpartners in het kader van de samenwerking in het Netwerk Zorg en Straf indien noodzakelijk voor het onderzoeken, voorkomen of beëindigen van situaties van Huiselijk

¹ Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ, Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering

² Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2019, 10 oktober), Veiligheid voorop, Publicatie Huiselijk Geweld.

³ Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2020, december), *Ontwikkelagenda: Veiligheid voorop*.

Geweld of Kindermishandeling opgesteld. De onderstaande vuistregels zijn gericht op een goede samenwerking met oog voor een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens.

Vuistregels

Vuistregels samenwerking Veilig Thuis en strafrechterpartners binnen Veiligheid Voorop	
Inleiding	<p>Het Openbaar Ministerie (hierna: OM), politie, 3RO⁴, de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: RvdK) en Veilig Thuis (hierna: VT) zijn verenigd in het Landelijk Netwerk zorg/straf, dat zich inzet om huiselijk geweld en kindermishandeling aan te pakken.⁵ De ontwikkelagenda Veiligheid Voorop vormt voor het Landelijk Netwerk de leidraad voor de uitvoering van verbeteractiviteiten in de samenwerking bij samenloop zorg-straf en staat centraal in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.⁶ Het uitgangspunt van de werkwijze van de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop is:</p> <p><i>We werken eerst en steeds opnieuw waar nodig samen aan de directe veiligheid en daarna aan risico-gestuurde en vervolgens herstelgerichte zorg en doen waar nodig daartoe samen onderzoek naar de feiten". Met deze werkwijze wordt een bijdrage geleverd aan de missie van het Actieprogramma Geweld hoort nergens thuis. Deze missie is: "huiselijk geweld en kindermishandeling stoppen, terugdringen en de schade ervan beperken en zo de cirkel van geweld, de overdracht van generatie op generatie doorbreken."</i></p> <p>Bij samenwerking kunnen onduidelijkheden, spanningen en dilemma's ontstaan over de vraag of en welke persoonsgegevens met elkaar uitgewisseld mogen worden. VT is bij de verwerking van persoonsgegevens gehouden aan de zorgvuldigheidseisen zoals die zijn bepaald in de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wmo 2015 (verder Wmo). Dit houdt onder meer in dat gegevens alleen mogen worden verwerkt als dit noodzakelijk is voor de eigen taakvervulling, de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit, het in acht nemen van de rechten van de betrokkenen. Op grond van de Wmo zijn medewerkers gehouden om vertrouwelijk om te gaan met persoonsgegevens van de betrokken gezinnen en huishoudens. Medewerkers met een zogenaamde BIG-registratie hebben een medisch beroepsgeheim. Daarnaast geldt voor medewerkers met een (SKJ) beroeps- of BIG-registratie dat zij bij hun professioneel handelen gehouden zijn dit conform de eigen beroepsnormen en richtlijnen te doen.</p> <p>De onderstaande vuistregels zijn bedoeld om medewerkers van VT maar ook de samenwerkingspartners binnen het landelijk netwerk zorg/straf, te ondersteunen in situaties waarin dilemma's en spanningen zich voor kunnen doen. De vuistregels</p>

⁴ Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ, Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering

⁵ Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2019, 10 oktober), Veiligheid voorop, Publicatie Huiselijk Geweld.

⁶ Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2020, december), *Ontwikkelagenda: Veiligheid voorop*.

	zijn gericht op een goede samenwerking met oog voor een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens.
Vuistregel 1	<p>Eén gezin, één plan, samen verantwoordelijk voor veiligheid</p> <p>Dit houdt in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We kijken zoveel mogelijk vanuit het systeem als geheel naar wat nodig is om acute en duurzame veiligheid zoveel mogelijk te bewerkstelligen.⁷ • We voelen ons samen verantwoordelijk om bij te dragen aan de veiligheid van gezinnen en huishoudens ook als het uitwisselen van gegevens niet mogelijk is. Als uitwisselen van inhoudelijke informatie niet mogelijk is, bekijken we of we op een andere manier kunnen bijdragen aan de veiligheid van gezinnen en huishoudens. • We maken waar nodig (verdere) samenwerkingsafspraken die bijdragen aan deze gezamenlijke verantwoordelijkheid zoals afspraken over het registreren van besproken casuïstiek. • Iedere ZSM-melding gaat altijd gepaard met een separate (CORV)melding bij VT.
Vuistregel 2	<p>Samen werken aan veiligheid is een doorgaand proces</p> <p>Dit houdt in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben er oog voor dat samenwerken binnen Veiligheid Voorop vraagt om continue aandacht voor mogelijke knelpunten en wrijvingen in de samenwerking. • Waar er sprake is van uitvoeringsproblemen, capaciteitsproblemen, systeemproblemen of andere problemen, gaan we die samen te lijf.⁸
Vuistregel 3	<p>VT is een volwaardige samenwerkingspartner.</p> <p>Dit houdt in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VT wordt betrokken in alle zaken waarbij sprake is van (een vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. • Medewerkers van VT in staat worden gesteld om hun werkzaamheden goed uit te voeren. Over wat hiervoor nodig is worden nadere samenwerkingsafspraken gemaakt. • Er sprake is van wederkerigheid: VT brengt niet alleen informatie en kennis maar ontvangt ook informatie van andere organisaties die voor de uitvoering van haar taken relevant is.
Vuistregel 4	<p>Wij vertrouwen elkaar in onze deskundigheid en professionaliteit.</p> <p>Dit houdt in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij respecteren de positie en eigen verantwoordelijkheid van de ander.

⁷ Zie de handreiking 'Samenwerken bij strafbare kindermishandeling'.

⁸ Zie de handreiking 'Samenwerken bij strafbare kindermishandeling'.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ieders taken en rollen binnen het overleg zijn duidelijk. VT heeft geen wettelijke taak als het gaat om opsporing, advisering over, vervolging en berechting van daders of bescherming van slachtoffers en een goede uitvoering van straffen zoals de strafrechterketenpartners die wel hebben. VT richt zich op ondersteuning van zowel de (mogelijke) dader als slachtoffers van huiselijk geweld en/of kindermishandeling vanuit het vrijwillig hulpkader. Deelname van VT binnen Veiligheid Voorop is dus gericht op een goede uitoefening van de eigen wettelijke taken van VT. Daarbij kan sprake zijn van de veiligheidsbeoordeling n.a.v. een melding of dat er door een ketenpartner aan VT om advies wordt gevraagd in zaken waarbij er twijfels zijn of er sprake is van huiselijk geweld. Hierbij worden – naast de door de VT verwerkte persoonsgegevens van de adviesvrager- door geen van de betrokken partijen persoonsgegevens verwerkt. • De rol en deskundigheid van VT wordt door de Strafrechterketenpartners erkend. • De medewerkers van VT die deelnemen aan de overleggen worden in staat gesteld om hun werkzaamheden goed te kunnen doen. Dit houdt onder meer in dat als de medewerker van VT tijd nodig heeft voor het maken van een goede veiligheidsanalyse of behoefte heeft aan consultatie, de medewerkers de OvJ vragen om de afdoeningsbeslissing aan te houden. De OvJ beslist of ze dat doet.
<p>Vuistregel 5</p>	<p>Wij voelen ons er gezamenlijk verantwoordelijk dat de ander op zorgvuldige wijze persoonsgegevens kan verwerken.</p> <p>Dit houdt in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij vragen nooit meer persoonsgegevens dan strikt noodzakelijk is. • Wij zijn ons ervan bewust dat de gevolgen voor betrokkene(n) van gegevensverstrekking door VT aan een of meerdere van de strafrechterketenpartners verstrekkend kunnen zijn. Dat geldt zowel voor verdachte als voor slachtoffer of kinderen. • Juistheid en zorgvuldigheid in de verstrekking en interpretatie van gegevens cruciaal is om te voorkomen dat verdachten onterecht worden aangemerkt als dader, en even zo goed om te voorkomen dat slachtoffers en kinderen niet de bescherming krijgen die nodig is. • VT verstrekt alleen informatie als dit bijdraagt aan het voorkomen of beëindigen van huiselijk geweld. • VT verstrekt geen informatie als dit uitsluitend ten behoeve van de taak van de ander is (geheimhoudingsplicht). • Het werkproces wordt zo ingericht dat VT alleen kennis krijgt van zaken waarbij VT een eigenstandige rol heeft.
<p>Vuistregel 6</p>	<p>Wij zijn altijd transparant over met welk doel wij persoonsgegevens vragen.</p> <p>Dit houdt in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We leggen aan elkaar uit met welk doel wij gegevens aan elkaar vragen. • De ander mag er op vertrouwen dat we de verstrekte gegevens vervolgens niet voor een geheel ander doel gaan gebruiken.

Vuistregel 7	<p>Wij hebben vertrouwen in de ander dat afweging om wel of geen gegevens te vragen of te verstrekken zorgvuldig is gemaakt.</p> <p>Dit houdt in:</p> <ul style="list-style-type: none">• Wij zetten elkaar niet onder druk om gegevens te verstrekken.• Waar nodig gaan we het gesprek aan om beter zicht te krijgen op doel en achtergrond van een vraag om gegevens, of om de gemaakte afweging om gegevens niet te verstrekken en zo tot mogelijk andere oplossingen te kunnen komen.• De strafrechterpartners respecteren de geheimhoudingsplicht van medewerkers van VT en het uitgangspunt dat VT richting de betrokken gezinnen en huishoudens transparant moet zijn over verwerkingen van gegevens. Waar nodig kan VT zich beroepen op het verschoningsrecht ten aanzien van het medisch beroepsgeheim.• De strafrechterpartners er zich van bewust zijn dat uitgangspunt is dat VT een gezin of huishouden vooraf (dan wel zo spoedig mogelijk) informeert over bespreking bij een samenwerkingsoverleg. En dat het aan de medewerker van VT is om per casus af te wegen of er goede redenen zijn om van dit uitgangspunt af te wijken (zie verder ook hieronder in het overzicht van de kaders van VT).
---------------------	--